

Univerzitný profesor MUDr. Ivan Šimkovic, DrSc. zomrel

*1919 – †2007

26. októbra 2007 sa po krátkej ťažkej chorobe skončila v Bratislave životná púť univerzitného profesora MUDr. Ivana Šimkovica, DrSc, emeritného profesora Slovenskej zdravotníckej univerzity, čelného predstaviteľa nielen slovenskej, ale aj československej chirurgie, osobnosti, ktorá dovŕšila budovanie slovenskej srdcovej a cievnej chirurgie.

Profesor Šimkovic sa narodil pred vyše 88 rokmi v Senici (28. júna 1919). Štúdium medicíny absolvoval na Lekárskej fakulte vtedajšej Slovenskej univerzity

v Bratislave v roku 1944. Po promócií až do roku 1951 pracoval na chirurgickej klinike Lekárskej fakulty Univerzity Komenského (LFUK) pod vedením prof. MUDr. Konštantína Čárskeho a od mája toho istého roku sa stal asistentom na novozriadenej II. chirurgickej klinike LFUK pod vedením doc. MUDr. Karola Šišku. V roku 1956 bol menovaný za docenta chirurgie, v roku 1957 dosiahol vedeckú hodnosť CSc. a hodnosť DrSc. v roku 1967. Problematiku doktorskej práce spracoval v monografii *Mimotelový obeh krvi a chirurgia srdca* (vydavateľstvo SAV, 1966, 408 strán). V septembri 1967 sa stal prednostom Chirurgickej kliniky Inštitútu pre ďalšie vzdelávanie lekára a farmaceutov (ILF) v Bratislave v novovybudovanej nemocnici na Kramároch a vedúcim Katedry chirurgie ILF. Profesorom chirurgie na návrh vedeckej rady LFUK bol menovaný v roku 1968. V období rokov 1979 až 1990 bol prednostom Kliniky kardiovaskulárnej chirurgie Ústavu kardiovaskulárnych chorôb (ÚKVCH) a vedúci Subkatedry kardiovaskulárnej chirurgie ILF. Tu sa už oficiálne a naplno mohol venovať srdcovej a cievnej chirurgii, čo sa v podmienkach predchádzajúceho pracoviska dalo iba čiastočne.

Prof. Šimkovic už od začiatku profesionálnej kariéry upriamil svoj záujem na chirurgickú problematiku obehového systému. Jeho osobné predpoklady pre vedeckú a výskumnú prácu (štúdium zahraničnej literatúry, pracovitost, vytrvalosť, húževnatosť) priniesli už v začiatočnom období éry operácií srdca pomocou prístroja na mimotelový obeh vynikajúce výsledky. Spolu s Dr. Ing. Jurajom Bolfom, CSc. bol autorom originálnej konštrukcie takéhoto prístroja, s ktorým uskutočnili na II. chirurgickej klinike LFUK v júli 1958 prvú úspešnú operáciu defektu predsieňového septa nielen v Československu, ale aj v celej strednej Európe. Takmer presne o rok, koncom júna 1959, sa na II. chirurgickej klinike uskutočnila prvá komisurotómia mitrálnej chlopne (pre mitrálnu stenózu) na otvorenom srdci v Československu. Iste je zaujímavé, že tento prístroj pre mimotelový obeh sa nikdy nedostal do sériovej výroby, aj keď s jeho pomocou sa vykonalo v Bratislave od roku 1958 do roku 1979 1 300 operácií. Konštrukčne vylepšený typ prístroja vyrábala Chirana Stará Turá od roku 1959. V roku 1969 prof. Šimkovic v úzkej spolupráci s MUDr. Michalom Hubkom, DrSc. začal celosvetovo unikátnou metódou nahrádzať srdcové chlopne aortovými alotransplantátmi (najviac do mitrálneho ústia). Rok po návrate zo študijného pobytu v USA (Baylor University, Houston, Texas) vykonal 10. novembra 1969 u pacienta s koronárnou artériovou chorobou prvú operáciu v Československu našitím aortokoronárneho by-passu. Toto

sú iba strohé faktografické údaje z najprínosnejšej práce prof. Šimkovica, ktorého vklad do rozvoja srdcovej a cievnej chirurgie v Československu a na Slovensku je oveľa rozsiahlejší a čaká na zhodnotenie z pera povolaných srdcových a cievnych chirurgov.

Nasledujúca časť príspevku venujem obdobiu, kedy profesor Šimkovic pôsobil na ÚKVCH a mal som možnosť sa s ním denne stykať a spolupracovať.

Dielo prof. Šimkovica je také rozsiahle, že je prakticky nemožné oddeliť jeho liečebno-preventívne pôsobenie na ÚKVCH od jeho pedagogickej práce vysokoškolského učiteľa na ILF a od mnohých ďalších odborných a riadiacich vedúcich aktivít. V tejto súvislosti si dovoľujem pripomenúť skutočnosť, na ktorú sa už zabúda, že ÚKVCH, ktorého jadro tvorili a tvoria s obmenami Kardiológická klinika a Klinika kardiovaskulárnej chirurgie, mohol vzniknúť iba tak, že skoncentroval do jednej inštitúcie odborne a pedagogicky kvalifikovaných pracovníkov II. internej a II. chirurgickej kliniky Lekárskej fakulty UK a Chirurgickej kliniky ILF na čele s prof. Šimkovicom. Po rokoch sa týmto zrealizoval pôvodný projekt, návrh akad. Šišku a prof. Haviara. Príchod prof. Šimkovica s najbližšími spolupracovníkmi bol pre úplnú celistvú činnosť Ústavu, vtedy jediného špecializovaného zdravotníckeho zariadenia pre choroby srdca a ciev na Slovensku, nevyhnutný. Prof. Šimkovic sa tak po dvanástich rokoch vrátil na svoje pôvodné pracovisko – do areálu klínk na Partizánskej ulici ako prednosta Kliniky kardiovaskulárnej chirurgie a vedúci novovytvorenej subkatedry Kardiovaskulárnej chirurgie – prvých pracovísk tohto názvu a tohto zamerania zaradených do systému postgraduálneho štúdia na Slovensku aj v Československu, aby sa mohli plniť ciele ÚKVCH – podstatne zvýšiť úroveň boja proti srdcovocievnyim chorobám občanov SR.

Prišiel do lokality, ktorú dobre poznal, ale do novej atmosféry a nových, spočiatku neurovaných pomerov. Prof. Šimkovic nestratil nič zo svojho elánu, životného optimizmu, pracovitosti a vo svojich 60. rokoch sa s vervou a oduševnením pustil do utvárania novej etapy slovenskej srdcovej a cievnej chirurgie. O tejto etape môžeme bez nadsadenia povedať, že novátorsky nadviazal na dielo svojich učiteľov, či už to bol prof. Konštantín Čársky vo všeobecnej chirurgii, prof. Andrej Kukura v cievnej a akad. Karol Šiška v hrudnej a srdcovej chirurgii, čím slovenskú kardiovaskulárnu chirurgiu pozdvihol na medzinárodnú úroveň. Bol teda na ťažké úlohy, ktoré pred ním stáli a ktorých sa čestne zhostil, vynikajúco pripravený. Vypracoval sa na brilantného všestranného chirurga, ktorého vzácnu devízou bola pružná operačná stratégia, správne rozhodovanie pri operačnom stole, keď sa vyskytli náhle neočakávané, emergentné situácie. Vedel ich úspešne riešiť aj preto, že mal veľké experimentálne skúsenosti a hlboké teoretické vedomosti, čo mu umožňovalo preniknúť do podstaty patofyziologických dejov organizmu počas operačného stresu najmä v oblasti cirkulácie. Cieľavedomá, svedomitá práca prinášala najcennejšie ovocie – zachránené životy operovaných pacientov detského a dospelého veku. Viedol vyše 10 rokov jediné komplexné klinické chirurgické kardiovaskulárne pracovisko na Slovensku, na ktorom hľadali a našli pomoc naši pacienti.

Prof. Šimkovic si uvedomoval svoje poslanie a zodpovednosť za ďalší vývoj odboru na Slovensku a cez svojich žiakov vybudoval pevné základy slovenskej srdcovej a cievnej chirurgickej školy.

Zaujatie profesora Šimkovica pre srdcovú a cievnú chirurgiu, ktorej venoval celý profesionálny život, vzbudzuje obdiv a úctu o to viac, že sa prenieslo do rozsiahlej v mnohom prioritnej publikačnej aktivity. Výsledky práce prof. Šimkovica vychádzajúce z funkčného pohľadu, publikova-

né a prednesené na odborných kardiologických podujatiach doma a v zahraničí prekročili hranice vlastného odboru, podstatne ovplyvnili myslenie a konanie slovenských kardiológov a internistov, rúcali zabehnutý konzervatívny prístup a ukazovali nové sľubné možnosti v radikálnej liečbe srdcových a cievnych chorôb. A bola tu ešte vlastnosť, ktorú nemožno obísť, vlastnosť, ktorá sa dnes nedoceňuje a nie je častá u špičkového odborníka – lekára – chirurga: skromnosť. Na každého, kto sa s prof. Šimkovicom stretol, či už pracovne alebo súkromne, táto charakteristická stránka silne zapôsobilá a bola umocnená jeho priateľským vzťahom, vlúdnosťou a srdečnosťou. Nepotrpel si na lacnú, teraz módnou publicitu, pretože autoritu si sám vybudoval, on bol osobou hodnou spoločenského uznania, celebritou v plnom význame tohto v súčasnosti sprofanovaného slova. Celý život sa pridŕžal overených právd a zásad, ktoré mu vštepila starostlivá rodičovská výchova. Bol verný svojmu rodu aj národu.

Vysoko vážený prof. Šimkovic, vzácny priateľ, milý Ivan, dovoľ niekoľko osobných spomienok a vyznaní.

Spoznal som Ťa bližšie pracovne po Tvojom príchode zo študijného pobytu v USA vďaka môjmu učiteľovi prof. Haviarovi, s ktorým som sa zúčastňoval na indikačných kardiologických seminároch na Tvojej klinike v nemocnici akad. Déreza na Kramároch. Osobne, najskôr cez Tvojich celoživotných priateľov na čele s prof. Kukurom, doc. Smrečanským, alebo basketbalovou partiou z VŠ Bratislava som bol priamym či nepriamym svedkom Tvojich statočných a nezlomných postojov pred takmer 40 rokmi a ich dlhoročných následkov, ktorým si úspešne vzdoroval. A tieto Tvoje osobnostné vlastnosti si potvrdzoval aj pri pôsobení na ÚKVCH.

Chcem Ťi poďakovať za Tvoj vzťah k mojej osobe a k celej našej Kardiologickej klinike. Akceptoval si ma ako partnera, hoci nás delil od seba medicínsky viac ako jeden generačný odstup. V odborných názoroch sme nemali zásadné rozpory, práve naopak, nespochybňoval si naše diagnostické závery. Ak niektoré otázky boli nejasné, s taktom, otvorene si na

nedostatky upozornil a spoločne sme ich riešili pri posteli chorého. Kuratívna činnosť oboch kliník sa prelínala, dopĺňovala a smerovala k čo najlepšiemu výsledku. Nepochybné o tom svedčí tiež naša spoločná publikačná aktivita.

Neskôr, keď si nebol prednostom kliniky, sme sa až do nedávnych dní stretávali v novej budove nielen spoločensky, ale aj pracovne, keď sme konzultovali odborné otázky a časti problematiky, ktoré si výstižne a pútavo spracoval vo svojich monografiách a tak plodne zužitkoval obdobie ako emeritný profesor.

Veľavážený pán profesor, chcem Ťi v mene vedenia a všetkých terajších a bývalých pracovníkov Národného ústavu srdcových a cievnych chorôb z hĺbky srdca poďakovať za Tvoju obetavú, rozsiahlu prácu, za Tvoj nezmazateľný vklad do rozvoja Ústavu, ktorého história bude s Tebou navždy spätá, ako prvým prednostom Kliniky kardiovaskulárnej chirurgie. S vďakou sú Ťi zaviazaní a spomínajú tiež atestovaní kardiológovia, na ktorých špecializačnej postgraduálnej výchove si sa podieľal a účastníci odborných podujatí Slovenskej kardiologickej spoločnosti, kde si dlhoročne aktívne vystupoval. Odkaz Tvojho diela je pre všetkých nás zdravotníckych pracovníkov aktuálny najmä dnes – tvoria ju trvalé hodnoty: pevný charakter, poctivá statočná po zisku neprahnúca práca, nepretržité štúdium, túžba po poznaní, oddanie sa medicíne, služba chorým, obetavosť, skromnosť – to sú aktivity, ktorými si naplňal svoje životné poslanie „Salus aegroti suprema lex!“.

Tvoj Igor Riečanský

Prednesené na smútočnom pohrebnom obrade 2. novembra 2007 v Bratislave, Slávičie údolie.